

HALLITUKSEN KERTOMUS TOIMINNASTA 2023

Kehittämiskeskus Opinkirjo ry

OPINKIRJO
KEHITTÄMISKESKUS

SISÄLLYS

OPINKIRJO LUKUINA.....	2
TOIMINTAVUODEN 2023 KESKEISET TAVOITTEET OLIVAT	3
1. YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAMINEN, NUORISO- JA KOULUTUSPOLIITTISET TAVOITTEET	3
Tavoitteet saavutettiin erinomaisesti.....	3
2. NUORTEN KOKEMAN OSALLISUUDEN LISÄÄMINEN KOULUISSA: NUORTEN OSALLISUUS JA VAIKUTTAMISMAHDOLLISUUDET LISÄÄNTYVÄT JA KOETTU OSALLISUUS VAHVISTUU.....	4
Nuorten aloiteryhmä	4
Dialogeja	4
Nuorten parlamentti	4
Osallisuuden vahvistajat.....	5
Omaoppilaskunta.fi	5
3. NUORTEN VAHVUUDET, POTENTIAALIT JA OSAAMINEN HUOMATAAN.....	5
Tutki-Kokeile-Kehitä	5
Yritys Hyvä	5
Tiedelukutaidon perusteet -MOOC-kurssi.....	6
Popupkoulu.fi	6
4. NUORTEN KANSSA TYÖSKENTELEVIEN AIKUISTEN OSAAMISEN KEHITTÄMINEN	6
Liekeissä teknologiaan.....	6
Kasvatuskumppanuusmalli KASKU	6
Koulutuksia nuorten osallisuuden lisäämisestä osana kuntaprosesseja	6
Vuorovaikutuksen ja osallisuuden johtaminen	6
Intuitio, empatia ja vuorovaikutus IEVO+.....	7
Dissensus ja dialogi.....	7
NOPE-koulutuksia	7
VIESTINTÄ JA JULKAISUT.....	7
HALLINTO.....	8
Jäsenjärjestöt.....	8
Hallituksen työryhmät	8
Vuosikokous ja hallitus	9
Henkilöstövisio ja –strategia.....	9
Toiminnan suunnittelu ja kehittäminen	9
Toiminnan arviointi	9
Opinkirjo Education and Training Oy.....	9

OPINKIRJO LUKUINA

	2023	2022
Jäsenjärjestöt	11	11
Toimintamenot (kokonaiskulut)	891 480 €	1 030 838 €
Henkilöstö (keskimääräinen lkm.) + palkkionsaajat	8 + 56	9 + 87
Lausunnot ja kannanotot	0	2
Kotisivujen istuntomäärät ja sähköisten materiaalien katselut	336 696	253 558
Somen kattavuus yhteensä	142 928	117 188
Uudet julkaisut (painetut ja sähköiset; sama julkaisu huomioitu vain kerran)	4	1
Uusintapainokset	0	0
Julkaisujen menekkimäärä (lataus-, tilaus- ja jakomäärät yhteensä)	15 217	12 264
Opinkirjon mediajulkaisujen katselu- ja latausmäärät	3 849	7 893
Opinkirjon järjestämät tapahtumat	170	170
Osallistuminen muiden järjestämiin tapahtumiin	102	94
Tapahtumiin osallistuneet nuoret (alle 29 v.)	7 045	18 693
Tapahtumiin osallistuneet aikuiset (29 v.-)	3 860	3 595
Paikallistasolla toimintaan osallistuneet nuoret (alle 29 v.)	319 850	376 016
Paikallistasolla toimintaan osallistuneet aikuiset (29 v.-)	125 071	82 995
Yhteistyötahot	131	153
Työryhmien hlömäärät	269	496
Mainosnäkyvyyden levikki	2 911 460	-
Medianäkyvyyden levikki	3 014 514	16 789 935
Kaikki Opinkirjon tavoittamat hlöt yhteensä + mainos- ja medianäkyvyyden levikki	703 573 + 5 925 974 = 6 629 547	738 048 + 16 789 935 = 17 527 983

Kehittämiskeskus Opinkirjo on 11 suomalaisen nuorisotyön, ehkäisevän päihdetyön ja koulutusalan järjestön muodostama nuorisotyön palvelujärjestö. Kehitämme suomalaista yhteiskuntaa, lisäämme nuorisotyön tunnettuutta oman sektorialueensa ulkopuolella ja vahvistamme nuorisoyöllisten menetelmien käyttöä. Lisäksi kehitämme erityisesti yhdenvertaisia osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia ja tapoja ja siten lisäämme koettua hyvinvointia ja vahvaa demokratiaa nuorten ikäluokassa. Opinkirjon toiminta tavoittaa miljoona henkilöä.

Yhdessä kumppaniemme kanssa olemme kasvatuksen, opetuksen ja oppimisen vaihtoehtoisten tulevaisuuksien keskustelun avaaja ja todeksi tekijä.

TOIMINTAVUODEN 2023 KESKEISET TAVOITTEET OLIVAT

1. Yhteiskunnallinen vaikuttaminen, nuoriso- ja koulutuspoliittiset tavoitteet
2. Nuorten kokeman osallisuuden lisääminen kouluissa: Nuorten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuudet lisääntyvät ja koettu osallisuus vahvistuu.
3. Nuorten omat vahvuudet, potentiaalit ja osaaminen huomataan.
4. Nuorten kanssa toimivien aikuisten osaaminen osallisuutta tukevien menetelmien käytössä paranee.

1. YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAMINEN, NUORISO- JA KOULUTUSPOLIITTISET TAVOITTEET

Opinkirjolla oli vuonna 2023 merkittäviä koulutus- ja nuorisopoliittisia tavoitteita:

- Koulutusjärjestelmän, erityisesti peruskoulun uudistamisen ja kehittämisen haluttiin nousevan keskusteltavaksi ennen eduskuntavaaleja ja se haluttiin myös hallitusohjelmaan.
- Keskustelussa tulevaisuuden opettajuudesta haluttiin vahvistaa nuorten opettajaksi opiskelevien toiveita ja näkemyksiä toivottavista kehityssuunnista.
- Koulunuorisotyön roolia ja paikkaa koulun arjessa ja yhteistyössä muiden kasvatustammattilaisten kanssa haluttiin nostaa keskusteluun.

Tavoitteet saavutettiin erinomaisesti

Peruskoulun uudistaminen saatiin nostettua julkiseen keskusteluun jo alkuvuodesta. Asia oli esillä Educa-messujen päälavalla, suurimmissa aikakaus- ja päivälehdissä olleilla artikkeleilla saavutettiin 3 miljoonan levikki, ja se saatiin myös opetus- ja kulttuuriministeriön virkanäkemykseen 15.2.2023. Asia nousi myös hallitusohjelmaan.

Tulevaisuuden opettajuudesta käytiin laajaa keskustelua opettajaksi opiskelevien kanssa sarjassa dialogeja, joita toteutettiin eri opettajankoulutuslaitoksissa yhteistyössä Jyväskylän yliopiston ja SOOL:n kanssa. Sarja huipentui keskusteluun Jyväskylän yliopistolla 7.11.2023 otsikolla Kansakoulu – Peruskoulu - ? Ratkaisuja vaiheeseen 3.0.

Koulu- ja oppilaitosnuorisotyöstä osana koulun kasvattajayhteisöä saatiin neuvottelemalla konsensus OAJ:n kanssa. Opinkirjon tuottama KASKU-malli koulunuorisotyöntekijän ja opettajan yhteistyölle edustaa nyt luotua yhteistyömallia.

Jotta oppimisen ja hyvinvoinnin suhdetta tarkasteltaisiin samanaikaisesti usean tiedonalan näkökulmasta, perustettiin Juvenilitas-dialogifoorumi pysyväksi työmuodoksi. Se kokoontui ensimmäisen kerran 12.9. ja toteutettiin yhdessä Juvenian, Nuorisotutkimusverkoston ja Itä-Suomen Aluehallintoviraston kanssa. Foorumin viestit viedään osaksi peruskoulun tulevaisuustyötä.

2. NUORTEN KOKEMAN OSALLISUUDEN LISÄÄMINEN KOULUISSA: NUORTEN OSALLISUUS JA VAIKUTTAMISMAHDOLLISUUDET LISÄÄNTYVÄT JA KOETTU OSALLISUUS VAHVISTUU

Nuorten äänen vahvistamiseksi Opinkirjon **Nuorten aloiteryhmä** osallistui toimintamme kehittämiseen. Lisäksi keskeisinä välineinä nuorten osallisuuden vahvistamiseksi olivat dialogit opettajankoulutuslaitoksissa ja peruskouluissa, Nuorten Parlamentti ja oppilaskuntatoiminta. Lisäksi tavoitteena oli parantaa aikuisten osaamista lasten ja nuorten osallisuuden tukijoina ja toteuttajina.

Dialogeja käytettiin keskeisenä menetelmänä nuorten tasa-arvoisen keskusteluasetelman vahvistamiseksi yhteiskunnallisten teemojen keskustelijoina. Dialogien kautta haettiin mm. opettajaksi opiskelevien nuorten näkemyksiä siitä, miten opettajuuden tulisi kehittyä. Dialogit myös valmentavat nuoria yhteiskunnallisiksi keskustelijoiksi, jonka takia dialogeja toteutettiin myös peruskouluissa.

Nuorten parlamentti on demokratiakasvatuksen toimintamuoto, joka osallistaa peruskoulun yläluokkalaisia yhteiskunnalliseen keskusteluun ajankohtaisista poliittisista teemoista. Vuonna 2023 aloitettiin kehittämistoimet, joilla kaikki osallistuvien koulujen oppilaat saataisiin osallistumaan eduskunnan täysistunnossa 2024 esitettävien suullisten kysymysten valmisteluun. Mukaan ilmoittautui 222 koulua eli noin kolmannes 7.-9.-luokkia sisältävistä kouluista. Nuoret voivat vaikuttaa rakentavalla tavalla yhteiskunnalliseen päätöksentekoon.

Opinkirjo koordinoi useiden järjestöjen ja osallisuustoimijoiden verkostoa **Osallisuuden vahvistajat** ja ylläpitää ryhmän keskustelusivua FB:ssä. Nämä 1 200 asiantuntijaa vievät nuorten osallisuutta eteenpäin yhteiskunnan eri aloille.

Oppilaskuntatoiminnan ytimenä on lasten äänen kuuluminen koulu yhteisön kehittämisessä. Se vahvistaa lasten kokemusta mahdollisuudesta vaikuttaa omaan yhteisöön ja tukee hyvinvointia koulussa. Opinkirjo kehittää oppilaskuntatoimintaa koulussa toteuttavien ohjaajien työtettä tuottamalla sisältöä **Omaoppilaskunta.fi -verkkopalveluun**. Sen käyttäjiä oli yli 3 000, joiden kautta toiminta tavoitti koko perusopetuksen. Lisäksi koulutettiin ohjaavia opettajia ja oppilaskunnan jäseniä. Lasten yhdenvertaisuuden edistämiseksi tehtiin yhteistyötä Valterin ja Papunetin kanssa.

3. NUORTEN VAHVUUDET, POTENTIALIT JA OSAAMINEN HUOMATAAN

Opinkirjo tarjoaa lapsille ja nuorille mahdollisuuksia osaamisensa ja harrastuneisuutensa tuomisessa näkyväksi ja myös sen kehittämiseksi. Välineitä ovat Tutki-Kokeile-Kehitä ja Yritys Hyvä -kilpailut, Tiedelukutaidon perusteet MOOC-kurssi ja Popupkoulu, jossa nuoret pääsevät ”opettamaan” toisille nuorille omia erityistaitojaan ja osaamisiaan. Myös Hymy-veistoksia jaetaan nykyaikaistetuin kriteerein nuorten sosiaalisesti vahvistamiseksi.

Tutki-Kokeile-Kehitä -kilpailu tavoitti 36 000 toimijaa, mm. kotisivun kävijämäärä kasvoi 17% ja heitä oli kaikkialta Suomesta. Määrä ylitti asetetun tavoitteen. Lähetettyjen töiden tekemiseen osallistui 320 tiedeharrastunutta lasta ja nuorta 18 paikkakunnalta. Näiden nuorten etenemistä harrastuksessaan edistettiin antamalla heille kannustava arviointi heidän omasta projektistaan sekä tarjoamalla heille mahdollisuus tutustua tieteen tekemiseen ns. päivä professorina -mallin kautta, jossa he saivat olla yliopiston professorin työpäivässä mukana. Mukana oli 13 professoria neljästä yliopistosta. Mukana olleet nuoret kuvasivat tuntojaan näin; ”Parasta oli esitellä omaa projektia. Ihmisistä huomasin, että heitä oikeasti kiinnosti se, mitä kerroin.” ”Voin itse tehdä jotain, mitä muutkin voisivat arvostaa”.

Yritys Hyvän loppukilpailuun osallistui 1 107 lasta ja nuorta. Noin kolmanneksesta Suomen peruskouluja lähetettiin kilpailutoita, joten niiden kautta Yritys Hyvä tavoitti noin 270 000 lasta. Tehtäviä tekevät myös muut kuin loppukilpailuun osallistuvat nuoret. Olennaista Yritys Hyvässä on, että lapset ja nuoret voivat tehdä projekteja omista sydämenasioistaan ja haaveistaan. Heillä on lupa unelmoida ja kokeilla potentiaalejaan. Vuoden teemat olivat kestävä tulevaisuus, kiertotalous, luonto ja ympäristö.

Tiedelukutaidon perusteet -MOOC-kurssi tavoitti noin 40 000 opiskelijaa ja **Popupkoulu.fi** noin 46 000 osallistujaa.

4. NUORTEN KANSSA TYÖSKENTELEVIEN AIKUISTEN OSAAMISEN KEHITTÄMINEN

Opinkirjon toiminta kohdentuu monessa lasten ja nuorten kanssa toimivien aikuisten osaamisen kehittämiseen. Erityisiä painotuksia ovat aikuisten osaaminen lasten ja nuorten osallisuuden tukemisessa, tiedeopetuksessa ja vuorovaikutustaidoissa.

Vuonna 2023 toteutettiin tiedekasvatuksen alalla **Liekeissä teknologiaan** -koulutusta, joka sisälsi koodaus- ja elektroniikkakoulutusta opettajille ja opettajaksi opiskeleville, Arduino-kursseja lukiolaisille ja TET-harjoittelujaksoja koodaamisesta kiinnostuneille 8.-luokkalaisille. Tavoitteena oli kasvattaa oppilaiden ja opettajien osaamista ja innostaa tekemään omia töitä myös koulutuksen jälkeen.

Kasvatuskumppanuusmalli KASKU:ssa tavoitellaan koulunuorisotyöntekijän ja opettajan välistä työparisuhdetta ja osaamisenvaihtoa. Tavoitteena on nuorelle laadukas kohtaamisen kokemus, jossa koulun aikuinen aidosti kuulee nuorta ja tämän asioita. Malli helpottaa myös koulunuorisotyöntekijän työtä oppilaitoksissa, kun työnkuva nuoren kasvun tukijana selkiytyy myös muille koulun ammattilaisille. Myös OAJ:n hallitus on hyväksynyt mallin. KASKU:sta on järjestetty koulutuksia ja dialogeja opettajille, nuorisotyöntekijöille, rehtoreille, opinto-ohjaajille ja nuorille. Toiminnot ovat tavoittaneet 6 000 henkilöä. Lisäksi KASKU:n puitteissa järjestettiin dialogeja yhteisöllisen opiskeluhoollon ryhmille.

Kuntien viranhaltijoista tekniselle ja kirjastotoimelle on toteutettu **koulutuksia nuorten osallisuuden lisäämisestä osana kuntaprosesseja**. Niiden lisäksi **Nuoretjaosallisuus.fi** -verkkopalveluun on koottu osallisuuden laatuksiteerit sekä kunnan viranhaltijoiden osallisuusosaamista koskevia sisältöjä ja toimintamalleja. Sivustolla on ollut vuonna 2023 liki 100 000 istuntoa. Opinkirjo on myös koordinoanut valtakunnallisten nuorisoalan osaamiskeskusten osallisuusosaamista. Yhtenä toimena siinä järjestettiin nuorisoalalle suunnattu pyöreän pöydän tilaisuus Mistä puhutaan, kun puhutaan osallisuudesta. Toteutettiin myös Osallisuuden teehuone -tilaisuuksia nuorisotoimialalle. Teehuoneen tallenteita katsottiin 2 990 kertaa.

Vuorovaikutuksen ja osallisuuden johtaminen -koulutussarjan tavoitteena oli oppilaitosyhteisön vuorovaikutuksen lisääminen ja osallistavan toimintakulttuurin kehittäminen. Koulun johdon ja esihenkilöiden vuorovaikutustaitojen lisääminen tukee kaikkien yhteisöön kuuluvien hyvinvointia. Verkkokoulutuksina ja lähitapaamisina kolmen kuukauden kestoisina järjestettyihin koulutuksiin osallistui yli 100 opetustoimen alalla työskentelevää johtajaa ja rehtoria eri puolilta Suomea.

Koulutusta kehitettiin ”etäkoulutusten aateliksi”. Koulutukseen osallistuneiden henkilöiden valmiuksien paraneminen parantaa välillisesti 50 000 lapsen ja nuoren osallisuuden kokemusta.

Intuitio, empatia ja vuorovaikutus IEVO+ -koulutuksessa keskiössä olivat kasvattajien taidot kasvattaa oppijoiden tunne- ja vuorovaikutustaitoja improvisaatiomenetelmin. Useat osallistujat totesivat avoimessa palautteessa koulutuksen olleen paras koko ammattiuran aikana.

Opettajaksi opiskeleville järjestettiin Jyväskylän ja Oulun yliopistoissa **Dissensus ja dialogi** -luentosarja. Sarja käsitteli dissensusta lokaalin ja globaalin tasoilla sekä dialogista tapaa käsitellä dissensusta erityisesti oppilaitoksissa. Luentosarjan tavoite toteutui, kun opiskelijat olivat sen jälkeen sitä mieltä, että opettajan tulee olla tietoinen globaaleista ongelmista ja kyetä johtamaan tätä keskustelua dialogisesti. Siihen osallistui 635 aineen- ja luokanopettajaopiskelijaa.

Nuorille opettajille järjestettiin kaikissa maakunnissa **NOPE-koulutuksia**, joissa parannettiin heidän valmiuksiaan kohtaavaan työotteeseen ja laadukkaaseen vuorovaikutukseen lasten ja nuorten kanssa. NOPE-koulutuksissa esiteltiin dialogista keskustelua mallina ymmärryksen lisäämiseen.

VIESTINTÄ JA JULKAISUT

Opinkirjo ylläpitää ja kehittää seuraavia verkkopalveluita:

- www.opinkirjo.fi: sivusto sisältää mm. laajan maksuttoman materiaalipankin
- www.ilmastokirjo.fi: sivusto kokoaa yhteen toimintatapoja, joilla nuoret pääsevät aktiivisiksi toimijoiksi ilmastokriisin ja luontokadon ratkaisijoina
- www.muotoilupakki.fi: menetelmäpankki osallistavien, muotoilukasvatukseen perustuvien toimintamallien tueksi
- www.nuoretjaosallisuus.fi: kattava kokonaisuus nuorten osallisuudesta ja tavoista, joilla sitä voi toteuttaa viranomaistyössä
- www.omaoppilaskunta.fi: menetelmiä laadukkaaseen oppilaskuntatyöhön
- www.popupkoulu.fi: työkalu lasten ja nuorten vertaisoppimisen työpajatapahtumien järjestämiseen
- www.tukoke.fi: Tutki-Kokeile-Kehitä -kilpailun tukisivu
- www.yrityshyva.fi: Yritys Hyvä -kilpailun tehtäväaineistot tarjoava sivu
- tiedelukutaito.mooc.fi: tiedelukutaidon perusteet -kurssin palvelu

Sivustoilla oli 337 000 istuntoa.

Toimintavuonna julkaistiin neljä uutta julkaisua. Kaikkia julkaisuja välitettiin, tilattiin ja ladattiin yli 15 000 kpl.

Uutena toimintana aloitettiin uutiskirjeen julkaisu. Tuloksiin oltiin tyytyväisiä.

Messutapahtumista tärkeimmät olivat Educa, Opi! Oulu, Nuori2023 ja KEOS2023. Niissä tarjottiin ohjelmasisältöjä, kuten luentoja ja paneelikeskusteluja.

Sosiaalisen median kanavien kautta tavoitettiin 143 000 henkilöä. Mainosnäkyvyyttä siirrettiin painetusta digitaaliseen ja sen levikki oli lähes 3 miljoonaa.

HALLINTO

Jäsenjärjestöt

Yhdistyksellä on 11 jäsenjärjestöä:

- Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry
- Finlands Svenska Lärarförbund rf
- Koululiikuntaliitto KLL ry
- Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
- Opetus- ja Sivistystoimen asiantuntijat OPSIA ry
- Suomen Harjoittelukoulujen opettajat ry
- Suomen Lukiolaisten Liitto ry
- Suomen Luokanopettajat ry
- Suomen Opettajaksi Opiskelevien liitto SOOL ry
- Suomen Vanhempainliitto ry
- Sydkustens landskapsförbund rf

Lisäksi Opetushallituksella on puhe- ja läsnäolo-oikeus hallituksen kokouksissa.

Hallituksen työryhmät

Puheenjohtajisto oli toiminnanjohtajan tukena operatiivisissa asioissa ja strategisessa suunnittelussa.

Henkilöstötyöryhmä käsitteli VES:n virastoerän jakamisen perusteita ja laati esityksen hallitukselle henkilöstöstrategian päivittämiseksi.

Nuorten aloitetyöryhmän jäsenet osallistuivat toiminnan kehittämiseen ja hankkeiden sisältöjen suunnitteluun. He olivat mukana myös organisaation kehittämistapahtumissa.

Vuosikokous ja hallitus

Yhdistyksen vuosikokous pidettiin 30.3.2023. Hallitus kokoontui neljästi.

Henkilöstövisio ja –strategia

Järjestöllä on henkilöstövisio ja –strategia. Henkilöstöstrategia päivitettiin ja hyväksyttiin vuosille 2024–2028. Otettiin käyttöön työyhteisöille suunnattu hyvinvointipalvelu, joka kannustaa kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin mm. liikunnan avulla. Palveluun liittyy myös bonusjärjestelmä. Henkilöstö on ollut tyytyväinen järjestelmään hyvinvoinnin tukena.

Toiminnan suunnittelu ja kehittäminen

Toimintavuonna on harkittu kriittisesti Opinkirjon toimintaa kehittämiskeskuksen näkökulmasta. Tavoitteeksi on muodostunut pyrkiä vähentämään toiminnoista toisteisia työmuotoja ja panostaa sisältöjen kehittämiseen ja paremmin nuoria tavoittavien työtapojen lisäämiseen. Tämä tarkoittaa yhä enenevässä määrin toimintojen kohdistamista suoraan nuorille ja ohjaajien tukemista nuorten kohtaamisessa ja toiminnan sisällöissä. Tulevana vuonna esimerkiksi Yritys Hyvää tullaan toteuttamaan uudella konseptilla, joka suuntaa toimintaa yhä enemmän alueille, sinne missä nuoret ovat. Samoin koko oppilaskunnan osallistaminen Nuorten parlamentin kysymysten valmisteluun on asetettu ehdoksi matkakorvauksille täysistuntoon.

Toiminnan arviointi

Sisällöllisesti toiminta onnistui kiitettävästi: etenkin poliittisessa vaikuttamisessa saavutettiin avauksia, jotka eivät olisi olleet ilman Opinkirjon työtä mahdollisia (peruskoulun tulevaisuustyö, yhteistyö OAJ:n kanssa koulunuorisotyön määrittämiseksi).

Määrällisesti toiminta toteutui hyvin: Opinkirjon toiminta tavoitti yhteensä yli 700 000 henkilöä ja lisäksi mainos- ja medianäkyvyyden levikin kautta lähes 6 miljoonaa.

Kaikista toiminnoista koottiin laadullista palautetta. Laadusta annettujen kokonaisarvosanojen keskiarvo toiminnalle vuonna 2023 oli 4,2 asteikolla 1–5.

Opinkirjo Education and Training Oy

Kehittämiskeskus Opinkirjo omisti Opinkirjo Education and Training osakeyhtiön, y-tunnus 2991394-6. Osakeyhtiö lakkautettiin vuonna 2023, koska koulutusvientiä ei ollut.